

KURBAN OLARAK KESİLEBİLECEK HAYVANLAR VE NİTELİKLERİ İLE SIĞIRLARDA YATIRMA TEKNİKLERİ

Prof. Dr. Serkan ERAT

Bayramlar, insanları bir araya getiren, dini ve milli duyguları pekiştiren özel günlerdir. Karşılamaya hazırlandığımız Kurban Bayramı'nda, kurbanlarımızın insancıl ve hijyenik koşullarda kesilmesini temin ederek, kendimizin ve paylaşımda bulunduğumuz kişilerin sağlığını riske atmamak, en az dini vazifelerimizi yerine getirmek kadar önemlidir.

Diyanet İşleri Başkanlığı web sitesinde belirtildiği şekilde ***“Kurban edilecek hayvana acı çektirilmemeli ve eziyet verilmemelidir. Hayvanlar ehil kişiler tarafından kesilmeli ve kesim işlemi süratli bir şekilde yerine getirilmelidir. Ayrıca, çevre temizliği için gerekli tedbirler alınmalıdır. Kesim esnasında hayvanların, birbirlerinin kesimini görecektir şekilde yan yana bulundurulmamalarına özen gösterilmelidir”***.

KURBAN OLARAK KESİLEBİLECEK HAYVANLAR ŞUNLARDIR

- KOYUN
- KEÇİ
- SIĞIR
- MANDA
- DEVE

KURBANLIK HAYVANIN SAĞLIKLI OLMASI, UZUVLARININ TAM VE BESİLİ OLMASI GEREKİR.

KURBANLIK HAYVANDA SAĞLIK KRİTERLERİ ŞU ŞEKİLEDİR

- DAVRANIŞ, YÜRÜYÜŞ, VÜCUT YAPISI VE ŞEKLİNİN NORMAL OLMASI
- TÜYLERİNİN DÜZGÜN VE PARLAK OLMASI
- GÖZLERİNDE CANLI BİR BAKIŞIN OLMASI
- GEVİŞ GETİRMESİ
- SOLUNUMUNUN DÜZGÜN OLMASI

AŞAĞIDAKİ DURUMLARA SAHİP HAYVANLAR KURBAN EDİLEMEZ

- KÖTÜRÜM DERECEİNDE HASTA
- ZAYIF VE DÜŞKÜN
- BİR VEYA İKİ GÖZÜ KÖR,
- BOYNUZLARININ BİRİ VEYA İKİSİ KÖKÜNDEN KIRIK
- DİLİ, KUYRUĞU, KULAKLARI VE MEMESİ KESİK
- DİŞLERİNİN TAMAMI VEYA ÇOĞU DÖKÜK

YASAL OLARAK AŞAĞIDAKİ DURUMLARA SAHİP HAYVANLAR KESİLEMEZLER

- GELİŞMESİNİ TAMAMLAMAMIŞ VEYA ETLERİ OLGUNLAŞMAMIŞ ÇOK GENÇ HAYVANLAR
- GEBE HAYVANLAR
- BİR HAFTA ÖNCE DOĞUM YAPMIŞ HAYVANLAR
- VÜCUT SICAKLIĞI ÇOK YÜKSEK OLAN HAYVANLAR (Sığır ve koyunda 40,5° ve üzeri)

HAYVANLARIN KURBAN EDİLMESİNE MANİ OLMAYAN KUSURLAR ŞU ŞEKİLEDİR

- HAYVANIN DOĞUŞTAN BOYNUZSUZ OLMASI,
- ŞAŞI OLMASI
- TOPAL OLMASI
- HAFİF HASTA OLMASI
- BİR KULAĞIN DELİK VEYA YIRTILMIŞ OLMASI

KURBANLIK HAYVANLARDA KURBAN OLABİLME YAŞ KRİTERLERİ ŞU ŞEKİLEDİR

- DEVENİN 5
 - SIĞIR VE MANDANIN 2 (24 AY)
 - KOYUN VE KEÇİNİN 1 YAŞINI DOLDURMUŞ OLMASI GEREKİR.
-
- İki yaşını bitirdikleri kesin olarak bilinen büyükbaş hayvanların kapak atmamaları (“**kapak atma**” terimi için aşağıda açıklanan “**Siğırda Dişlerden Yaş Tayini**” kısmına bakınız) kurban olmalarına engel olmaz.
 - Yine kapak attığı halde iki yaşını doldurmamış olurlarsa kurban olarak kesilemezler.
 - Ancak doğumu kesin olarak bilinmeyen büyükbaş hayvanlar için kapak atma, bir ölçü olarak kabul edilebilir.
 - Altı ayını tamamlayan koyun bir yaşını doldurmuş gibi gösterişli olursa kurban edilebilir.
 - Keçilerin kurban edilebilmesi için bir yaşını doldurmuş olması gerekir. Siğırlarda olduğu gibi keçilerde de yaş tayini, ön kesici süt dişlerinin çıkıp yerlerini kalıcı dişlerinin alması esasına dayanmaktadır (Bakınız “**Siğırda Dişlerden Yaş Tayini**”). Keçilerde ilk kesici ön süt dişlerinin değişimi 15 - 18 aylıkken gerçekleşmektedir.

Siğırda Dişlerden Yaş Tayini

- Ergin bir siğırın ağzında 32 diş bulunur.
- Siğırlarda üst çenede 12 azı diş vardır. Kesici diş bulunmaz (üst çenede toplam 12 diş).
- Siğırlarda alt çenede 12 azı diş ve 8 kesici diş bulunur (alt çenede toplam 20 diş).
- Siğırların alt çenede bulunan **kesici dişlerinin** durumu incelenerek yaş tayini yapılabilir.

- Sığırlarda dişlere göre yaş tayini **kesici süt dişlerinin** yerine **kesici kalıcı dişlerin** alması ve aşınma süreleri dikkate alınarak yapılır (Şekil 1 ve 2).
- Kesici dişler alt çenenin önünde sağ ve solda dörder tane olmak üzere 8 adettir (2 adet ön kesici, 2 adet orta kesici ve 2 adet son kesici).
- Süt dişleri kalıcı dişlere göre daha beyaz ve küçük olup, parmakla dokunulduğunda oynarlar yani çeneye gevşek bağlıdır ve şekil olarak mantara benzerler.
- Kalıcı dişler sarımtırak renklidir, çene kaidesine sıkı sıkıya bağlıdır. Şekilleri daha düzgün ve çeneye bağlanma noktaları daha kalındır. Genelde enleri boylarına yakın olduğu için süt dişlerinden farklı oldukları kolaylıkla anlaşılır. Besleme ve ırk özelliklerine bağlı olarak bazı değişiklikler gösterebilir.
- Sığır ve mandada iki yaşını tamamlayıp tamamlamadığını ve üç yaşına girdiğini anlamak için iki ön kesici süt dişlerinin yerini kalıcı dişlerin alması gerekir ki halk arasında buna **“kapak atma”** denir. Dolayısı ile sığır veya mandanın alt çenesinin önünde gelişimini tamamlamış iki kalıcı kesici dişin bulunması o hayvanın iki yaşını doldurduğunu göstermektedir (Şekil 3 ve 4).
- Şekil 5’te hayvanın ağzında dört tane kalıcı diş dört tanede süt dişi olduğundan bu hayvan 3-3,5 yaşlarında denebilir.

Daha detaylı bilgi için bakınız :

https://webdosyasp.diyaret.gov.tr/muftuluk/UserFiles/bartın/UserFiles/Files/KurbanRehberi_TDV_635d874a-bbab-4dc0-a0e4-299683bd3b44.pdf

Şekil 1. Kesici süt ve kalıcı dişler (Resim, Dr. Öğr.Üyesi Bora ÖZARSLAN'dan alınmıştır.)

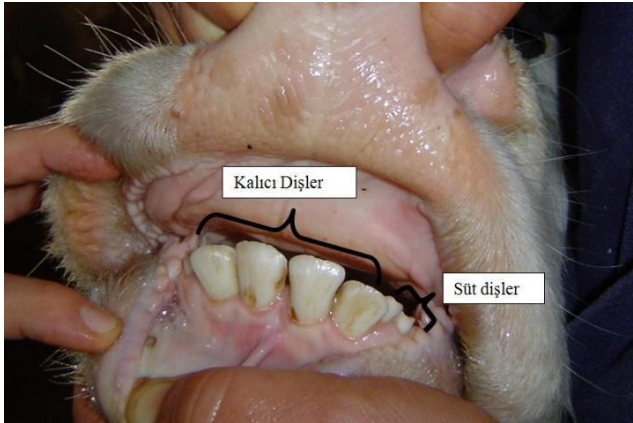
Şekil 2. Kesici kalıcı dişler (Resim, Dr. Öğr.Üyesi Bora ÖZARSLAN'dan alınmıştır.)

Şekil 3. Kesici dişlerin konumu ve iki yaşındaki bir sığırın alt çene diş yapısı (Kaynak: Kurban rehberi GKGM,2023)

Şekil 4. Üç ve dört yaşındaki bir sığırın alt çene diş yapısı (Kaynak: Kurban rehberi GKGM,2023)

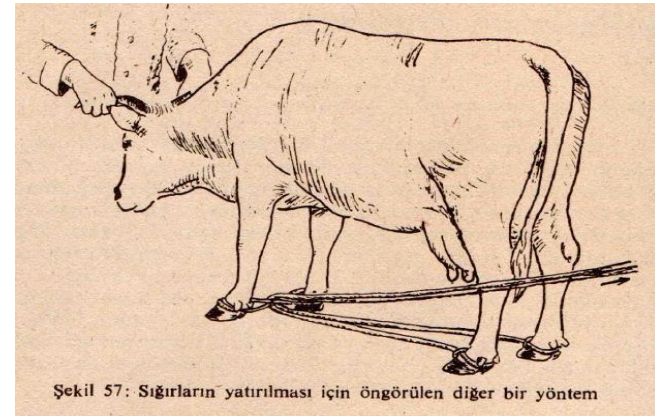
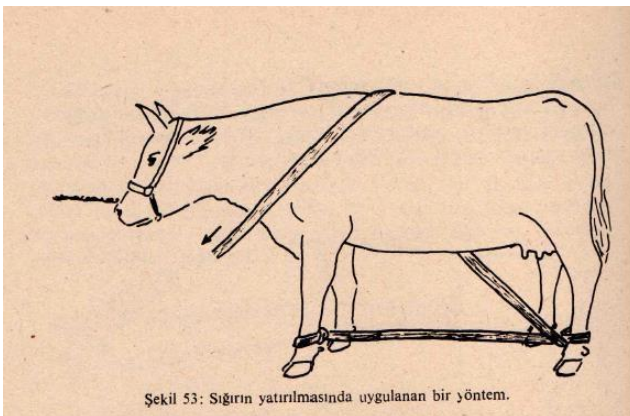
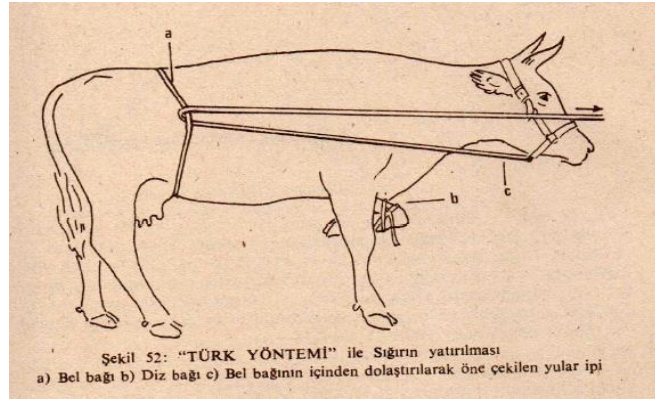
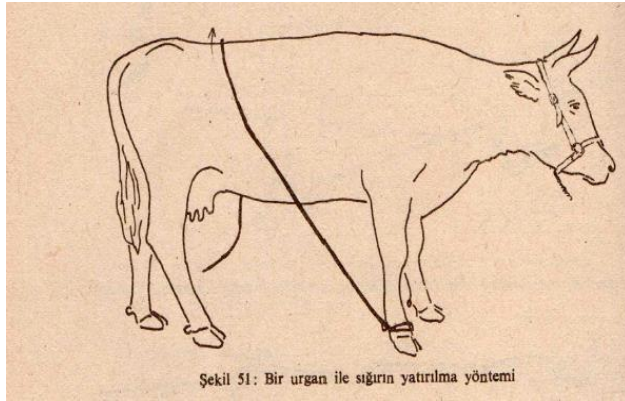
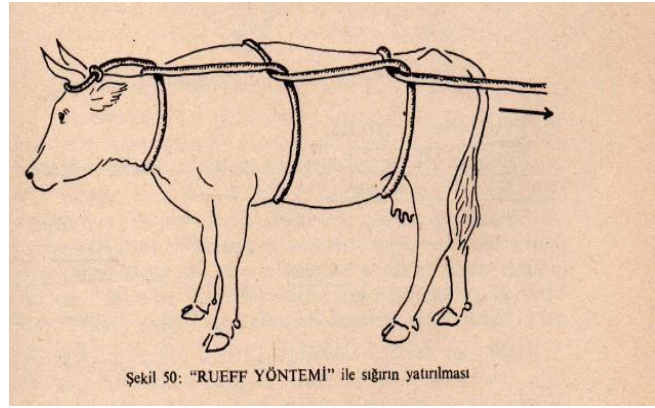
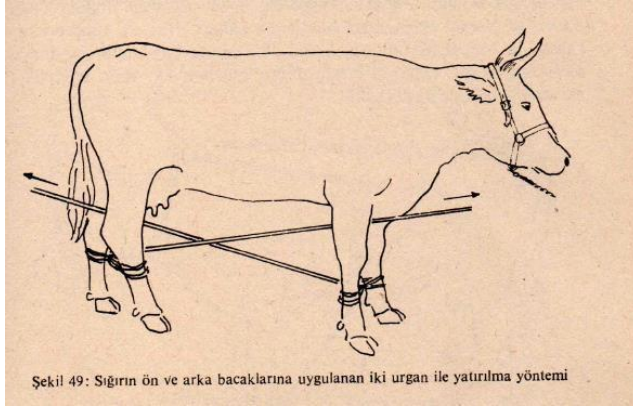
Şekil 5. Üç-üç buçuk yaşları arasında bir sığır. (Resim, Prof. Dr. Serkan ERAT'tan alınmıştır.)

SIĞIRLARDA YATIRMA TEKNİKLERİ

Aşağıda verilen bazı şekillerde siğırlarda yatırma teknikleri gösterilmiştir. Tüm şekiller

Prof. Dr. Doğan ASLANBEY'in "Veteriner Operasyon Bilgisi, 2. Baskı, 1986. Ankara

Üniversitesi Basımevi" kitabından alınmıştır.

KAYNAKLAR

https://webdosyasp.diyaret.gov.tr/muftuluk/UserFiles/bartin/UserFiles/Files/KurbanRehberi_TDV_635d874a-bbab-4dc0-a0e4-299683bd3b44.pdf

Aslanbey, D. 1986. Veteriner Operasyon Bilgisi. İkinci Baskı. Ankara Üniversitesi Basımevi/Anlra